

BEREDSKAPSPLAN MOT AKUTT FORURENSING



Innholdsfortegnelse

1. Beredskapsorganisasjonen	3
1.1. Formål og innhold	3
1.2. Risikovurdering	4
1.3. Aksjonering	4
1.4. Innsatsorganisasjon Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning	4
1.5. Alarmering	5
1.6. Bemanningsliste	5
1.7. Geografisk virkeområde	5
1.8. Aksjonsentral	5
1.9. Samband	5
1.10. Plan for samordning av store aksjoner som ledes av staten ved Kystverket	6
1.11. Aksjonsnivåer	6
2. Vakt, varsling og mobilisering	8
2.1. Vaktsystemet	8
2.2. Melding om akutt forurensning	8
2.3. Innhenting av opplysninger/rekognosering	9
2.4. Situasjonsvurdering	9
2.5. Varslingsplan	10
2.6. Mobilisering/aksjonsplan	10
2.7. Farlig gods	10
2.8. Stansing/begrensning av forurensningen	10
2.9. Mellomlagring	11
2.10. Avslutning av aksjon	11
3. Utstyr	12
4. Vedlegg	12
4.1. ELS	12
4.2. Oversikt over virksomheter som behandler/forbruker miljøfarlige produkter.	13
4.3. Aktuelt kartverk	13
4.4. Oversikt over mulige kompetansepersoner.	13
4.5. Varslingsplan	13
4.5.1. Skjema for varsling av akutt eller fare for akutt forurensning til Kystverket.	13
4.5.2. Beredskapsutvalget	13

1. Beredskapsorganisasjonen

1.1. Formål og innhold

Beredskapsplanen er et verktøy for IUAs beredskapsorganisasjon, og skal sikre iverksettelse av tiltak når en forurensningssituasjon inntreffer.

Med akutt forurensing forstås:

- Forurensing av en viss størrelse.
- Forurensing som oppstår uventet.
- Forurensing som ikke er tillatt i medhold av lov.

Alle som er nevnt i beredskapsplanen plikter å være godt kjent med innholdet i planverket.

Planen skal, så langt det er mulig, gi den enkelte anvisning på hvordan de skal forholde seg når IUAs beredskapsorganisasjon er besluttet iverksatt. Den enkelte plikter å forberede seg best mulig på sin primærfunksjon.

I tillegg skal organisasjonen kunne gi den enkelte kommune, skadevolder og eventuelt Kystverket ressursmessig bistand ved akutte forurensningstilfeller.

IUAs beredskapsorganisasjon skal aktiviseres når et varsel om akutt forurensing indikerer at det er en hendelse på nivå 2 eller høyere.

IUAs beredskapsorganisasjon er organisert etter ELS-prinsippet.

Planen er ikke dekkende for alle typer tiltak. Dette har bl.a. sammenheng med at hendelser som kan inntreffe er svært forskjellige. Det er derfor viktig, at hele organisasjonen og den enkelte medarbeider i organisasjonen har gode fagkunnskaper, er godt forberedt, tar initiativ, bruker sunn fornuft og sin kreativitet.

Beredskap mot akutt forurensing bygger på følgende tre prinsipper:

- **Ansvarsprinsippet** ved at den som har ansvar i en normalsituasjon også har ansvar ved uønskede hendelser.
- **Likhetsprinsippet** ved at den daglige driftsorganisasjon skal være mest mulig lik den som blir etablert under kriser.
- **Nærhetsprinsippet** ved at uønskede hendelser skal håndteres på lavest mulig nivå.

Formålet med planen er å sikre at kommunen har et effektivt reaksjonsapparat i mindre tilfelle av akutt forurensing og i samsvar med gjeldende krav i Forurensningsloven §§ 43 – 47.

Beredskapsopplegget har følgende strategi:

- Beredskapsplanen skal hindre og begrense skadeomfanget ved uhell med forurensende og farlige stoffer som kan føre til helse- og miljøskader. Beredskapsplanen skal i størst mulig grad bygge på bestående ressurser i samfunnet og sørge for samhandling og samordning med andre myndigheter og aktører.

1.2. Risikovurdering

Kommunene har utarbeidet en oversikt over mulige forurensningskilder i sitt område og over særlige sårbare områder.

Risikovurderingene og mulige hendelser gir grunnlag for minstekrav til beredskapsutstyr og til kompetanse. Dette er også grunnlag for øvelser og trening.

1.3. Aksjonering

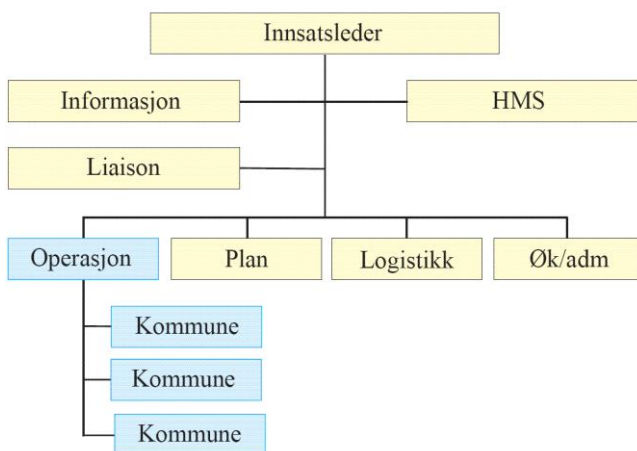
Nedre Romerike brann- og redningsvesen IKS er vertsbrannvesen (NRBR) for IUA region 2. Beredskapsstyret har besluttet at det er NRBRs organisasjon og IKT-system som benyttes når det oppstår behov for å sette beredskapsstab. Det spilles på lederressurser og andre ressurser fra de samarbeidende brann- og redningsvesener innen regionen etter behov.

Ved interkommunal aksjon er brann- og redningssjefen i vertsbrannvesenet (NRBR IKS) aksjonsleder.

Når aksjonsleder for IUA-region 2 finner det formålstjenlig, inngår beredskapsutvalget i innsatsledelsen.

Innsatsleder brann er stedlig brannsjef i den respektive kommune.

1.4. Innsatsorganisasjon Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning



1.5. Alarmering

Innsatsstyrken blir alarmert fra 110-sentralen i samsvar med inngåtte avtaler og eventuelt etter nærmere avgjørelse av brann- og redningssjefen i IUA-region 2, eller hans operative stedfortreder.

1.6. Bemanningsliste

Ved aksjoner på nivå 2 og 3 vil aksjonsledelsen møte i stabsrommet på Lørenskog brannstasjon eller annet sted etter nærmere beslutning.

På nivå 3 vil beredskapsstyrets medlemmer og annet IUA-personell stå til Kystverkets disposisjon både når det gjelder funksjoner i aksjonssammenheng og med lokalkunnskap.

Link til NRBRs beredskapsplan

<\\nrbr-fp-02\Data\Avdelinger\0 FELLES NRBR\0 BEREDSKAPSPLAN\Beredskapsplan overordnet>

1.7. Geografisk virkeområde

Det interkommunale utvalget mot akutt forurensning i region 2 dekker følgende kommuner:

Aurskog-Høland kommune	Nes kommune
Eidskog kommune	Nittedal kommune
Eidsvoll kommune	Nord-Odal kommune
Fet kommune	Rælingen kommune
Gjerdrum kommune	Skedsmo kommune
Grue kommune	Sør-Odal kommune
Hurdal kommune	Sørum kommune
Kongsvinger kommune	Ullensaker kommune
Lørenskog kommune	Åsnes kommune
Nannestad kommune	Rømskog kommune (kjøper tjeneste)

1.8. Aksjonssentral

Ved aksjon opprettes KO i aksjonsrom ved Nedre Romerike Brann- og redningsvesen IKS (NRBR), Lørenskog brannstasjon, Sykehusveien 10, 1474 Nordbyhagen.

Annen plassering besluttes etter behov.

Ansvar for utrustning, drift og vedlikehold av aksjonssentralen er tillagt NRBR IKS.

1.9. Samband

Under aksjoner benyttes det etablerte Nødnett samt mobiltelefonsamband etter behov.

1.10. Plan for samordning av store aksjoner som ledes av staten ved Kystverket

Ved store forurensningsaksjoner der Kystverket har innsatsledelsen, skal IUA etter anmodning fra og på vegne av Kystverket, ivareta den regionale, operative ledelse av aksjonen. (Jf. forurensningsloven § 47 om bistandsplikt). Organisasjonsmønsteret og IUAs plass iht. ELS-veileder.

1.11. Aksjonsnivåer

AKSJONSNIVÅ 1

Ansvarlige forurenser har plikt til å sette i verk tiltak ved akutt forurensning eller fare for slik forurensning. Dette fremgår av forurensningsloven § 46 første ledd. Tiltakene skal hindre at forurensning inntreffer eller stanse, fjerne eller begrense skader og ulemper som følge av forurensningen.

Plikten til å sette i verk tiltak gjelder også utover den plikten ansvarlig forurenser har til å sørge for nødvendig beredskap for egen virksomhet. Aksjonsplikten vedvarer selv om kommunen eller staten overtar aksjonen.

Plikten til å sette i verk tiltak gjelder bare for tiltak som står i rimelig forhold til skader og ulemper som skal unngås.

Ved mindre utslipp av helse- eller miljøfarlig stoff, der skadevolder aksjonerer med sin beredskapsorganisasjon.

Varsling

fra 110:

- brannvesen i skadestedskommunen
- NRBR v/brann- og redningssjef
- nærmeste 112-sentral (Romerike eller Hedmark Politidistrikt)
- nærmeste 113-sentral (vurder behov)
- Kystverket
- fylkets miljøvernavdeling

fra lokalt
brannvesen: - miljøvernansvarlig i skadestedskommunen

AKSJONSNIVÅ 2

Dersom ansvarlig forurenser er ukjent, ikke iverksetter tiltak, eller ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak, har kommunen plikt til å aksjonere. Kommunen har i utgangspunktet plikt til å sette i verk tiltak mot alle hendelser innen kommunen som det er urimelig å kreve at ansvarlig forurenser selv håndterer. Dette gjelder også akutt forurensning som inntreffer utenfor kommunen, men som medfører skadevirkninger innen kommunen.

Plikten til å sette i verk tiltak gjelder bare for tiltak som står i rimelig forhold til skader og ulemper som skal unngås.

Ved mindre hendelser kan kommunen sette i verk tiltak på egen hånd, men benytter seg oftest av frivillig inngåtte avtaler om interkommunalt samarbeid (IUA) for å ivareta kommunens beredskap - og plikten til å sette i verk tiltak etter forurensningsloven. Det forutsettes imidlertid at hver av de deltagende kommunene har delegert nødvendig styrings - og beslutningsmyndighet etter forurensningsloven til det interkommunale samarbeidet som kommunen tilhører. På denne måten kan samarbeidsregionene (IUA) ivareta den tiltenkte oppgaven innenfor beredskap og tiltak mot akutt forurensning. Dette vil være i tråd med kommuneloven § 27 om interkommunalt samarbeid, som gir kommunestyret adgang til slik delegering fordi særlige hensyn krever det.

Kommunens aksjonsplikt fremgår av forurensningsloven § 46 andre ledd.

AKSJONSnivå 2A

Kommunen kan sette i verk tiltak på egen hånd. Kommunens myndighet etter forurensningsloven utøves av kommunestyret. Dette fremgår av kommuneloven § 6. Ved statlige aksjoner er det naturlig å se for seg at kommunen aksjoner ved hjelp av IUA.

Varsling

fra 110:

- brannvesen i skadestedskommunen
- NRBR v/brann- og redningssjef
- nærmeste 112-sentral (Romerike eller Hedmark Politidistrikt)
- nærmeste 113-sentral (vurder behov)
- Kystverket
- Fylkets miljøvernavdeling
- skadevolder - ansvarlig bedriftsleder
- ansvarlig transportselskap

fra lokalt
brannvesen:

- miljøvernansvarlig i skadestedskommunen
- teknisk sjef i skadestedskommunen
- helsesjef i skadestedskommunen

AKSJONSnivå 2B:

Organiseringen av IUA varierer. Dersom IUA skal håndtere en kommunal aksjon, forutsettes det at IUA har fått delegert myndighet og kan ta ansvaret for deltakerkommunenes plikt til å sette i verk tiltak etter forurensningsloven.

Det presiseres at det er kommunen(e) som har det økonomiske ansvaret og den økonomiske risikoen for de disponeringene som foretas i kommunene, uavhengig av om kommunen setter i verk tiltak på egen hånd eller ved hjelp av IUA.

Varsling

fra 110:

- brannvesen i skadestedskommunen
- NRBR v/brann- og redningssjef (interkommunalt beredskapsutvalg)
- Kjemikalieenhet fra NRBR og/eller depotbrannvesenene
- nærmeste 112-sentral (Romerike eller Hedmark Politidistrikt)
- nærmeste 113-sentral (vurder behov)

- Kystverket
 - Fylkets miljøvernnavdeling
 - skadevolder - ansvarlig bedriftsleder
 - ansvarlig transportselskap
- fra lokalt
brannvesen:
- miljøvernansvarlig i skadestedskommunen
 - teknisk sjef i skadestedskommunen
 - helsesjef i skadestedskommunen
-

AKSJON TYPE 3:

Ved større tilfeller av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning kan Kystverket helt eller delvis overta ledelsen av arbeidet med å bekjempe ulykken, jf. forurensningsloven § 46 tredje ledd. Dette vil være i tilfeller der private eller kommunale tiltak ikke er tilstrekkelige.

2. Vakt, varsling og mobilisering

2.1. Vaktsystemet

IUA's vaktsystem baserer seg på at meldinger om akutt forurensning skal varsles til 110-sentralen i aktuelt område.

110-sentralen bruker meldingsskjema jfr. punkt 9.7.1 og videre varsler ifølge varslingsplan, jfr. aksjonsnivåer, og den rutine som til enhver tid gjelder for "rutine for mottak av meldinger om akutt forurensning".

2.2. Melding om akutt forurensning

Bakgrunn:

Melding om akutt forurensning er kommet inn til en 110-sentral fra skadevolder, lensmann, politi, lokalt brannvesen eller andre.

Handling: Vaktsjef på 110-sentralen skal:

innhente opplysninger ved hjelp av "Instruks for mottak av varsel om akutt forurensning"

varsle NRBR

varsle lokalt brannvesen

varsle nærmeste 112-sentral (Romerike eller Hedmark politidistrikt)

varsle nærmeste 113-sentral

Vaktsjef på 112-sentralen skal:

varsle eget mannskap

2.3. Innhenting av opplysninger/rekognosering

Bakgrunn:

Det foreligger ikke tilstrekkelige opplysninger for å treffe beslutning om aksjon.

Handling: Lokalt brannvesen/politi skal innhente opplysninger om:

- utslippssted
- utslippets art (hva slags stoff)
- utslippsmengde
- er utslippet stoppet?
- spredningsveier i jord og vann
- spredning i luft (vær og vind)
- sårbare områder i umiddelbar nærhet

Kilder:

- Beredskapsplanen
- Lagring og transport av miljøfarlige stoffer
- kart
- Verneledere, bedriftsledere og andre ansatte
- Lokale kjentfolk, beboere

2.4. Situasjonsvurdering

Bakgrunn:

Melding om forurensning er gitt og opplysninger er innhentet.

Handling: Lokalt brannvesen/politi skal vurdere:

- stoffenes giftighet og mengde
- spredning i forhold til sårbare områder og befolkning
- egne og skadevolders beredskapsressurser
- ta stilling til (eventuelt i samråd med NRBR) om aksjon skal iverksettes og i hvilket omfang:
 1. Skadevolder overlates å ta hånd om forurensningen.
 2. Lokalt brannvesen tar hånd om aksjonen.
 3. Interkommunal beredskapsorganisasjon iverksetter aksjon.

Ytterligere varsling skjer i henhold til varslingsplan.

Kilder:

- Beredskapsplanen
- kart
- ressursoversikt
- App «Farlige stoffer»

2.5. Varslingsplan

Planen forutsetter at melding om akutt forurensning er mottatt av 110-sentralen.

Når melding om akutt forurensning mottas av lokalt brannvesen, varsler brannvesenet 110- sentralen.

2.6. Mobilisering/aksjonsplan

Bakgrunn: Aksjon er besluttet iverksatt.

Handling:

Aksjonsledelsen skal:

- samles i aksjonsrom Lørenskog brannstasjon, eller annet sted dersom dette besluttes
- lage en foreløpig aksjonsplan
- innkalle lokale mannskaper
- eventuelt innkalle beredskapsstyrker
- eventuelt å innkalle rådgivere
- anmode om økonomiske garantier fra skadevolder eller Kystverket

Kilder:

- Beredskapsplanen
- kart
- ressursoversikt
- Meldingsskjema
- Situasjonsvurdering

2.7. Farlig gods

- 1 Ulykke med kjøretøy, farlig gods under transport.
- 2 Farlig gods lekker ut.
- 3 Organisering av skadested iht. retningslinjer for soneinndeling (hot, warm eller cold sone)

2.8. Stansing/begrensning av forurensningen

Bakgrunn: Nødvendige ressurser er tilstede på skadestedet.

Handling: Utrykningsmannskapene skal:

- beskytte avløpsnett

Farlige gasser kan spres over store områder via avløpsnett.
Ledningsnett kan angripes.
Renseanlegg kan skades

- slokke brann når det er hensiktsmessig

Slokkevann kan være miljø-/helseskadelig, led det bort fra vassdrag

- tette/begrense lekkasje

- beskytte vassdrag

Led utslippet bort ved hjelp av grøfter/voller
Ta spesielt hensyn til sårbare områder

Hvis beskyttelse ikke er mulig:
Varsle de som bruker vannet som drikkevann, prosessvann eller kjølevann

Kilder:

- App «Farlige stoffer»
- Beredskapsplanen
- kart

2.9. Mellomlagring

Bakgrunn: Før endelig lagring/disponering av oppsamlet stoff, kan det være nødvendig med mellomlagring.

Handling: Aksjonsleder skal snarest

- vurdere behov for mellomlagring
- planlegge mellomlagring
- rekvirere egnet emballasje f.eks. tanker, oppsamlingskar
- rekvirere egnet oppsamlingsutstyr f.eks. pumper, graveutstyr

Kilder:

- App «Farlige stoffer»
- Beredskapsplanen
- Ressursoversikt (lokal)
- Oversikt mottaksplasser
- Oversikt innsamlere

2.10. Avslutning av aksjon

Bakgrunn: Aksjonsleder har bestemt at aksjonen skal avsluttes.

Handling: Aksjonsleder skal:

- informere alle parter om avslutning og kontrollere at dette iverksettes
- varsle skadestedskommunens tekniske sjef om overtakelse av ansvar for oppfølging av etterarbeid etter aksjonen
- ta vare på aktuell informasjon og avklare hvordan det videre informasjonsarbeidet skal ivaretas.
- avslutte inngåtte leie-, kjøp- og innsatsavtaler
- samle dokumentasjon for hele aksjonen
- planlegge og iverksette rengjøring av utstyr
- sørge for transport av utstyr til depot for reparasjon og lagring
- avtale med alle mannskaper sted for avlevering av dokumentasjon
- utarbeide rapport for aksjonen og sende denne til deltakende brannvesen, lokalt politi, NRBR, Kystverket og beredskapsutvalget
- evaluere aksjonen.

Det er viktig å sørge for god informasjon til alle berørte parter om at aksjonen avsluttes, og kontrollere at den iverksettes. Det utpekes en ansvarlig som følger opp etterarbeid etter aksjonen.

3. Utstyr

På grunnlag av risikovurderingene er Nedre Romerike brann- og redningsvesen tildelt ansvaret som vertsbrannvesen i IUA region 2. Vertsbrannvesenet, samt depotbrannvesen har fått tildelt en del spesialutstyr fra det interkommunale beredskapsutvalget. Utstyret skal gjøre det mulig for kommunen å rydde opp med egen innsats ved mindre uhell og hjelpe andre kommuner med utstyr under aksjoner.

Vertsbrannvesen og depotbrannvesen har plikt til ta vare på tildelt fellesutstyr og å sikre at dette til ei kvar tid er i fullgod stand.

Utstyr som også blir benyttet i den kommunale brannberedskapen, er kommunen sitt ansvar alene.

Det er også inngått avtale med privat leverandør av oljelenser, oppsamlingskar mm.

4. Vedlegg

4.1. ELS

Veiledningen finner du her:

<https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieell/veileder-om-enhetlig-ledelsessystem-els/>

4.2. Oversikt over virksomheter som behandler/forbruker miljøfarlige produkter.

Informasjon om virksomheter i vårt distrikt som er underlagt storulykkeforsikriften og om offentlige myndigheters plikter knyttet til beredskap og arealplanlegging i forhold til slike anlegg finnes i respektive kommuner, eller i sekretariatet for IUA.

4.3. Aktuelt kartverk

Linker til aktuelt kartverk:

<https://kart.dsb.no/>

<https://norgeskart.no>

<http://www.norgebilder.no/>

4.4. Oversikt over mulige kompetansepersoner.

Vaktsentral Statoil Østlandet, nødtelefon 51 99 00 02

Telefon AGA 23 17 72 00 (i arbeidstiden). AGA stiller ekspertise til rådighet via Rådgivning ved Kjemikaleuhell (RVK).

Strålevernet 67162600CBRNE-senteret 22117350

Giftinformasjon 22591300

Skangass 51652222

FFI beredskapslaboratorium 40033373

Hovedredningssentralen Sola 51 04 60 00

Hovedredningssentralen Bodø 75 55 90 00

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 33 41 25 00

4.5. Varslingsplan

4.5.1. Skjema for varsling av akutt eller fare for akutt forurensning til Kystverket.

Skjemaet finner du på <http://www.kystverket.no/?aid=9566818>

4.5.2. Beredskapsutvalget

Oppdatert varslingsliste finner du her:

<http://www.akutt-forurensning-region2.no/category/kontaktpersoner/>